

Fundacja Legalna Kultura
Dział Edukacji

Szkoła podstawowa klasy VII–VIII WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 14 lutego 2017 r.)

Szkoła gimnazjalna WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 27 sierpnia 2012 r.)

Scenariusz z wykorzystaniem nowych mediów
i metod aktywizujących (45 min)

O prawach człowieka – wokół filmu *Sugar Man*

Opracowała: Jolanta Manthey

Aktualizacja: Małgorzata Bazan i Maciej Dowgiel

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe

Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

Projekt współfinansowany przez

POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ

Dofinansowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121
00-514 Warszawa
e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

Cele lekcji:

Uczeń:

- ✓ poznaje definicję praw człowieka i rozumie sens ich istnienia
- ✓ zdobywa podstawową wiedzę dotyczącą praw i wolności człowieka
- ✓ kształtuje umiejętność rozróżniania pojęć „prawo” i „wolność”
- ✓ poznaje podstawowe kryteria podziału praw człowieka
- ✓ poznaje różnicę między prawem a wolnością
- ✓ rozumie, że prawa człowieka są podstawą funkcjonowania państwa demokratycznego
- ✓ umie wymienić najważniejsze dokumenty traktujące o prawach człowieka
- ✓ kształtuje umiejętność pracy w grupie

Metody:

- ✓ praca z tekstem
- ✓ praca w grupach
- ✓ dyskusja

Środki dydaktyczne:

- ✓ karty pracy
- ✓ dostęp do Internetu

Powiązanie z podstawą programową z 14 lutego 2017 r.:

Powiązanie z podstawą programową z wiedzy o społeczeństwie:

IV. Prawa człowieka. Uczeń:

1) uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest

ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka,

2) wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka; wymienia prawa i wolności osobiste zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

5) wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że dzięki nim człowiek może mieć wpływ na życie publiczne,

6) wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione; wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podaje przykłady jego działań.

IX. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie. Uczeń:

5) uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań.

Fragment podstawy programowej z 27 sierpnia 2012 r.:

10. Państwo i władza demokratyczna. Uczeń:

1) wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym jest władza państwowa,

2) wskazuje różnice w sytuacji obywatela w ustroju demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym,

3) wyjaśnia zasady: większości, pluralizmu i poszanowania praw mniejszości w państwie demokratycznym,

4) wskazuje najważniejsze tradycje demokracji (antyczna, europejska, amerykańska, polska),

5) porównuje demokrację bezpośrednią z przedstawicielską oraz większością z konstytucyjną (liberalną),

6) wyjaśnia, czym są prawa człowieka i uzasadnia ich znaczenie we współczesnej demokracji,

7) rozważa i ilustruje przykładami zalety i słabości demokracji.

Przebieg lekcji:

• FAZA WSTĘPNA

Nauczyciel przywołuje tytuł jednego z utworów Rodrígueza *Establishment blues* i prosi uczniów, by wyjaśnili jego znaczenie (*establishment* – osoby, instytucje mające władzę w danym państwie, wywierające wpływ na życie publiczne, często oceniane negatywnie z powodu swojej niechęci do zmian; elita władzy; cytaty za: sjp.pl/establishment, dostęp: 26.09.2018 r.). Następnie prosi uczniów o odtworzenie obrazu państwa i władzy prezentowanego w początkowych fragmentach filmu. Zapisuje propozycje uczniów w tabeli:

OBRAZ	WYPOWIEDZI
(Np. taksówki z napisem <i>white only</i> , manifestacje niosące transparenty z hasłami przeciw rasizmowi i apartheidowi, policjanci używający pałek przeciw demonstrantom, policjanci strzelający na ulicy.)	(Np. kraj był izolowany, rząd kontrolował publikacje, nie funkcjonowały niezależne rozgłośnie i stacje telewizyjne, cenzurowano twórczość artystyczną, za krytykę apartheidu groziły trzy lata więzienia, ludzi obserwowano i szpiegowano, marginalizowano większość społeczeństwa.)

Wspólnie z uczniami formułuje wnioski; wprowadza (przypomina) definicję państwa autorytarnego.

• FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel inicjuje dyskusję dotyczącą tego, które z aspektów życia w państwie takim, jak przedstawiana w filmie RPA wydają im się najbardziej bulwersujące.

Po zamknięciu dyskusji nauczyciel wprowadza pojęcie *praw człowieka*, informując o regulacjach prawnych obowiązujących w Europie (przedstawia klasie podstawowe informacje na temat Rady Europy i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka); dzieli uczniów na cztery grupy, którym przydziela stanowiska komputerowe. Następnie poleca wejście na wskazane strony internetowe i wypełnienie kart pracy (załącznik):

Grupa 1 i 2:

bip.ms.gov.pl/Data/Files/_public/bip/prawa_czlowieka/ets_006.pdf, goo.gl/pkVTyn (dostęp: 25.09.2018r.)

Grupa 3 i 4:

strasbourgre.mfa.gov.pl/resource/fedf40b7-3c0a-42d2-8bdf-296772ce7295, goo.gl/7j6gS5 (dostęp: 25.09.2018r.)

Po 10 minutach każda z grup prezentuje efekty swojej pracy (3–5 minut).

Po zakończeniu wykonywania zadania, nauczyciel odtwarza prezentację na temat instytucji zajmujących się prawami człowieka: goo.gl/bncfSV.

- **FAZA PODSUMOWUJĄCA**

Nauczyciel prosi o ewentualne komentarze i uwagi uczniów, wprowadza rozróżnienie praw i wolności gwarantowanych obywatelom państw demokratycznych, a następnie prosi o sformułowanie wniosków na temat tego, co nam daje życie w demokratycznej Polsce i Europie?

Dla utrwalenia wiadomości, uczniowie rozwiązują test Kahoot!: [goo.gl/C8WNf2](https://www.kahoot.it/join/C8WNf2).

Zadanie domowe:

Do wyboru:

1. Poszukaj informacji na temat instytucji, do których może odwołać się obywatel polski w sytuacji, gdy uważa, że jego prawa są łamane.
2. Jeden z bohaterów filmu mówi, że płyta Rodrigueza „uwolniła umysły”, a jego utwór stał się „hymnem rewolucji”. Porozmawiaj z rodzicami, dziadkami lub innymi przedstawicielami starszych pokoleń na temat wpływu muzyki (kontrkultury, kultury młodzieżowej) na proces przemian społeczno-politycznych w Polsce. Na podstawie zebranych informacji napisz artykuł do szkolnej gazetki.

Bibliografia:

1. Wiktor Osiatyński, *Przyszłość praw człowieka*,
źródło: opoka.org.pl/biblioteka/P/PS/przyszlosc_praw.html, goo.gl/qaSvYX (dostęp: 25.09.2018r.)
 2. Wiktor Osiatyński, *Wprowadzenie do praw człowieka*,
źródło: hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/02/WiktorOsiatynskiWprowadzenieDoPojeciaPrawCzlowieka.pdf, goo.gl/RbphtY (dostęp: 25.09.2018r.)
 3. Strona Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Źródło: hfhr.pl (dostęp: 25.09.2018r.)
 4. Strona Ośrodka informacji ONZ w Warszawie. Źródło: unic.un.org.pl (dostęp: 25.09.2018r.)
-

Karty pracy

Grupa I

Zapoznajcie się z tekstem wstępnym oraz artykułami 5 i 14:

bip.ms.gov.pl/Data/Files/_public/bip/prawa_czlowieka/ets_006.pdf, goo.gl/AmC9bP (dostęp: 25.09.2018r.)

Przedstawcie prawa gwarantowane przez Konwencję mieszkańcom Europy i odpowiedzcie na pytanie: Które z zapisanych w Konwencji praw na pewno nie było obowiązujące w RPA w czasach apartheidu?

Grupa II

Zapoznajcie się z tekstem wstępnym oraz artykułami 6 i 9:

bip.ms.gov.pl/Data/Files/_public/bip/prawa_czlowieka/ets_006.pdf, goo.gl/AmC9bP (dostęp: 25.09.2018r.)

Przedstawcie prawa gwarantowane przez Konwencję mieszkańcom Europy i odpowiedzcie na pytanie: Które z zapisanych w Konwencji praw na pewno nie było obowiązujące w RPA w czasach apartheidu?

Grupa III

Zapoznajcie się z tekstem wstępnym oraz artykułami 2 i 10:

strasbourgre.mfa.gov.pl/resource/fedf40b7-3c0a-42d2-8bdf-296772ce7295, goo.gl/P8dzCM (dostęp: 25.09.2018r.)

Przedstawcie prawa gwarantowane przez Konwencję mieszkańcom Europy i odpowiedzcie na pytanie: Które z zapisanych w Konwencji praw na pewno nie było obowiązujące w RPA w czasach apartheidu?

Grupa IV

Zapoznajcie się z tekstem wstępnym oraz artykułami 11 i 13:

strasbourgre.mfa.gov.pl/resource/fedf40b7-3c0a-42d2-8bdf-296772ce7295, goo.gl/P8dzCM (dostęp: 25.09.2018r.)

Przedstawcie prawa gwarantowane przez Konwencję mieszkańcom Europy i odpowiedzcie na pytanie: Które z zapisanych w Konwencji praw na pewno nie było obowiązujące w RPA w czasach apartheidu.